

Dạy học tiếng Anh theo định hướng phát triển năng lực thông qua hoạt động trải nghiệm cho sinh viên không chuyên Trường Đại học Hải Phòng

Lê Mai Thu*

*ThS. Trường Đại học Hải phòng

Received: 21/2/2023; Accepted: 24/2/2023; Published: 28/2/2023

Abstract: English is a subject with the goal of learning not only to understand, to know English but also to learn to use English in work and in life. In fact, non-English major students of Hai Phong University are still very limited in their ability to communicate in English. Therefore, teaching English through experiential activities helps students both learn and practice and helps develop students' ability to use the language. The article introduces some experiential activities that can be applied to non-language major students at Hai Phong University to develop their language capacity.

Key words: Experiential activities, to develop, language capacity

1. Đặt vấn đề

Ngày nay, tiếng Anh đã trở thành ngôn ngữ phổ biến trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội; là công cụ học thuật, giao tiếp, giao lưu văn hóa giữa các nước trong khu vực và trên thế giới. Tuy nhiên năng lực sử dụng tiếng Anh để phục vụ các mục đích khác nhau của sinh viên (SV) các trường đại học nói chung, Trường Đại học Hải Phòng nói riêng còn gặp nhiều khó khăn do lý do chủ quan và khách quan. Vì vậy việc dạy học tiếng Anh cần chú trọng hình thành và phát triển năng lực tiếng Anh cho SV thông qua nhiều hình thức, hoạt động học tập khác nhau; trong đó có các hoạt động trải nghiệm (TN).

Học TN giống như học thông qua làm. Học qua TN giúp SV không những có được năng lực thực hiện mà còn có những trải nghiệm về cảm xúc, ý chí và nhiều trạng thái tâm lý khác nhau có tác dụng tích cực đến kết quả học tập của SV.

Bằng hoạt động TN của bản thân, mỗi SV vừa là người tham gia, vừa là người thiết kế và tổ chức các hoạt động cho chính mình để tích cực hóa bản thân, khám phá bản thân và điều chỉnh bản thân.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái quát về học trải nghiệm

Dạy học TN có nguồn gốc từ thuật ngữ giáo dục TN, là một quan điểm dạy học bao gồm nhiều PP trong đó khuyến khích việc học tập với những TN cụ thể và tập trung phản ánh kinh nghiệm có được để tăng cường kiến thức, phát triển KN, các giá trị và nhân cách cá nhân (hiệp hội giáo dục trải nghiệm 1977). Nghiên cứu sử dụng thuật ngữ dạy học TN nhằm nhấn mạnh quá trình vận dụng các PP và hình

thức dạy học theo quan điểm giáo dục trải nghiệm và các hoạt động dạy học cụ thể trong nhà trường, bao gồm 2 quá trình dạy và học có mối liên hệ chặt chẽ với nhau.

2.2. Chu trình dạy học trải nghiệm

Theo David Kolb mô hình học tập TN gồm 4 giai đoạn:

Giai đoạn 1: TN cụ thể. Học tập thông qua các hoạt động, hành vi, thao tác cụ thể, trực tiếp gắn với bối cảnh thực tế, người học tham gia vào trải nghiệm mới, kinh nghiệm thu được từ quá trình TN, hoạt động trong hoàn cảnh cụ thể. Đây là giai đoạn phát sinh dữ liệu của chu trình học tập.

Giai đoạn 2: Quan sát phản ánh. Người học tư duy trở lại các hoạt động và kiểm tra một cách có hệ thống kinh nghiệm đã trải qua. Từ đó cùng nhau chia sẻ, phân tích, thảo luận để thống nhất quan điểm, cách nhìn nhận vấn đề.

Giai đoạn 3: Khái quát kết quả TN. Học tập thông qua việc xây dựng các khái niệm, tổng hợp và phân tích những gì mình quan sát được, thông qua thao tác tư duy của chủ thể để có thể nhận biết chính xác bản chất của đối tượng, đồng thời khái quát hóa kết quả TN để thu được kiến thức mới.

Giai đoạn 4: Thực hành chủ động. Ở giai đoạn này, quá trình học tập thông qua những đề xuất, thử nghiệm các phương án giải quyết vấn đề. Người học sử dụng lý thuyết để giải quyết vấn đề, ra quyết định. Mô hình học tập TN của Kolb mô tả việc học khởi nguồn từ trải nghiệm, diễn ra liên tục theo hình xoắn ốc, thúc đẩy sự phát triển liên tục kinh nghiệm của người học.

2.3. Ảnh hưởng của hoạt động trải nghiệm trong

học tập

Hoạt động TN được tiến hành song song với hoạt động dạy học, có thể thực hiện trong giờ học hoặc ngoài giờ học chính khóa. Thông qua hoạt động thực hành những việc làm cụ thể và các hoạt động, SV sẽ được thể hiện tiềm năng của bản thân, có ý thức tự lập và có tính cộng đồng. Tham gia các hoạt động TN, SV được phát huy vai trò chủ thể, tính tích cực, chủ động, tự giác và sáng tạo của bản thân. SV được trải nghiệm, bày tỏ quan điểm, ý tưởng, được tự đánh giá và đánh giá kết quả hoạt động của bản thân, của nhóm mình và của bạn bè, từ đó hình thành và phát triển những giá trị sống và năng lực cần thiết.

Các hoạt động TN thường có nội dung thiết thực và gần gũi với cuộc sống thực tế, đáp ứng được nhu cầu hoạt động của sinh viên, giúp SV vận dụng những hiểu biết của mình để diễn đạt ý tưởng, quan điểm của bản thân một cách dễ dàng và thuận lợi.

Hoạt động trải nghiệm nhằm định hướng, tạo điều kiện cho SV quan sát, suy nghĩ và tham gia các hoạt động thực tiễn, qua đó tổ chức, khuyến khích, động viên và tạo động lực cho SV tích cực nghiên cứu, tìm ra những giải pháp mới, sáng tạo những cái mới trên cơ sở kiến thức đã học và những gì đã TN.

2.4. Một số loại hình hoạt động trải nghiệm

Theo Kolb (1984) Moon (2004) Michelle (2012), Kolb (2014), các hình thức tổ chức dạy học TN có thể đc chia thành 2 nhóm: các hoạt động trải nghiệm trong lớp (classroom – based learning) và các hoạt động trải nghiệm ngoài lớp học (field – based experiences).

2.4.1. Những hoạt động trải nghiệm trong lớp học

Trong mỗi giờ học, GV nên thường xuyên có những hoạt động mang tính trải nghiệm nhằm tạo hứng thú học tập cho SV qua đó phát hiện năng lực nổi trội của mỗi SV để có thể tác động và tương tác cho phù hợp với từng đối tượng khác nhau.

Hoạt động đóng vai (role play)

Trong giờ học tiếng Anh, đóng vai là PP mà nhiều GV thường áp dụng giúp SV trải nghiệm và thực hành các đoạn giao tiếp hoặc đóng vai các nhân vật để thực hành nói tiếng anh bày tỏ cách ứng xử, thái độ trong các tình huống giả định hoặc tưởng tượng. Đây là PP giúp SV tư duy về một vấn đề và đưa ra những ý kiến, quan điểm, lập luận của mình để thực hiện vai diễn thành công. Hoạt động role play rất phù hợp với chương trình tiếng Anh cơ bản của năm 1, ngữ liệu học tập là các đoạn hội thoại, văn bản có nhân vật,... Hoạt động role play có ý nghĩa rất lớn

trong việc hình thành và phát triển kỹ năng giao tiếp bằng tiếng Anh cho SV. Thông qua hoạt động đóng vai, sinh viên được rèn luyện, thực hành khả năng ứng xử trong môi trường giao tiếp, tạo điều kiện phát triển óc sáng tạo và khích lệ, thay đổi thái độ, hành vi theo hướng tích cực cho SV.

Có thể tiến hành hoạt động roleplay như sau:

- Chia cặp hoặc chia nhóm, giao tình huống đóng vai cho từng nhóm và quy định thời gian thực hiện.

- Các nhóm thảo luận cho từng vai, chuẩn bị trong thời gian quy định

- Thực hiện thực hành đóng vai trước lớp. Khuyến khích SV phản biện để tình huống hội thoại trở nên cuốn hút hơn.

- GV ghi chép, phản hồi về cách nhập vai, thái độ, cảm xúc, cách ứng xử khi thực hiện đóng vai. Tổ chức cho cả lớp nhận xét đóng góp ý kiến.

Hoạt động trò chơi (learning though playing)

Hoạt động trò chơi trong giờ tiếng Anh là là tổ chức cho SV tìm hiểu một vấn đề hay thực hiện một nhiệm vụ học tập thông qua một trò chơi nào đó. Trò chơi là một hoạt động mang tính sáng tạo cao, thể hiện ở việc lựa chọn chủ đề chơi, phân vai, tạo tình huống, hoàn cảnh chơi. Hoạt động trò chơi là phương tiện giáo dục phát triển toàn diện những năng lực cho SV như khả năng phản ứng nhanh, quản lý thời gian để hoàn thành trò chơi, kỹ năng hoạt động nhóm hiệu quả để hoàn thành nhiệm vụ được giao. Ví dụ: GV có thể tổ chức cho SV trò chơi Treasure hunting thông qua thực hiện các chỉ dẫn bằng tiếng Anh để đi tìm kho báu. Trò chơi này phát triển kỹ năng đọc, nắm bắt thông tin để làm đúng theo chỉ dẫn.

Có thể thấy tổ chức trò chơi trong lớp học trong giờ tiếng Anh vừa là phương pháp giải trí tích cực, hiệu quả, mang lại niềm vui, vừa là cơ hội để SV học và sử dụng tiếng Anh hiệu quả.

Thảo luận (Discussion)

Với hoạt động thảo luận, SV học cách làm thế nào để đưa ra quan điểm đồng ý hoặc không đồng ý, tìm kiếm giải pháp và phản ứng nhanh. Đây là hoạt động cơ bản và hiệu quả để thực hành tiếng Anh. GV có thể cung cấp chủ đề nói và nhóm SV cùng thảo luận chia sẻ ý tưởng về một sự kiện, hoặc tìm giải pháp trong các nhóm thảo luận. Để thực hiện hoạt động này GV là người thiết lập các hoạt động, hình thành nhóm đưa ra chủ đề thảo luận. các nhóm thực hiện thảo luận và đưa ra kết luận của cả nhóm và trình bày trước lớp. Các nhóm khác ghi chép và phản biện., nhận xét. Hoạt động này thúc đẩy tư duy phê phán, đưa ra quyết định nhanh chóng, SV phải tự

tìm hiểu phải làm thế nào để thể hiện, để chứng minh cho luận điểm của mình, có cách dùng tiếng Anh phù hợp, lịch sự trong khi không đồng ý với ý kiến của người khác. Trong hoạt động Discussion, GV phải khuyến khích được sinh viên đặt câu hỏi, diễn đạt ý tưởng của mình.

2.4.2. Những hoạt động trải nghiệm ngoài lớp học

Trong học tập môn tiếng Anh, nếu chỉ đơn thuần học trong sách và học trên lớp thì SV ít có cơ hội để thể hiện kỹ năng ngôn ngữ và năng lực của mình trong các tình huống thực tế. Vì vậy, ngoài việc học trên lớp, GV nên thường xuyên lập kế hoạch cho những hoạt động trải nghiệm ngoài lớp học để giúp SV vừa thư giãn, vừa được trải nghiệm. Hoạt động trải nghiệm ngoài lớp học có thể được tổ chức dưới nhiều hình thức khác nhau. Mỗi hình thức đều phải được gắn với một nội dung học tập và thực tiễn, có ý nghĩa giáo dục nhằm phát triển năng lực ngôn ngữ và các năng lực khác cho SV.

Diễn đàn học tập tiếng Anh (English studying Forum)

Diễn đàn học tập là một sân chơi để được tổ chức để thúc đẩy SV tham gia trực tiếp, chủ động bày tỏ suy nghĩ, ý kiến, quan điểm của mình với đồng đẳng bạn bè, thầy cô và cộng đồng. Diễn đàn học tập tiếng Anh là một trong những hoạt động mang lại hiệu quả học tập thiết thực. Diễn đàn là nơi để sinh viên, chia sẻ, trao đổi, thảo luận những vấn đề học tập, bài tập lớn. Bên cạnh đó diễn đàn còn là nơi để SV lắng nghe ý kiến, học hỏi lẫn nhau.

GV có thể thành lập diễn đàn học tập tiếng Anh trong một nhóm nhỏ của sinh viên 1 lớp thông qua ứng dụng Zalo do GV làm quản trị viên hoặc có thể tổ chức diễn đàn cho sinh viên với mô hình rộng hơn, nhiều thành viên hơn sinh hoạt trực tuyến trên Zoom, goggle meet hay Microsoft Team,...

Hoạt động câu lạc bộ tiếng Anh (English Club)

Câu lạc bộ là một cộng đồng người cùng chung sở thích, cùng nhau tạo ra môi trường để rèn luyện tiếng Anh và giao lưu gặp gỡ các thành viên. Câu lạc bộ tiếng Anh mang đến một môi trường học tập hướng đến hoàn thiện kỹ năng ngôn ngữ.

Để tổ chức được Câu lạc bộ tiếng Anh một cách hiệu quả cần có những yếu tố sau:

+ Sự góp sức của Ban lãnh đạo khoa, tổ chuyên môn trong việc định hướng và tạo điều kiện cho giáo viên và SV tham gia câu lạc bộ.

+ Xây dựng được Ban chủ nhiệm Câu lạc bộ có sự tham gia của cả giáo viên và sinh viên. Ban chủ

nhiệm xây dựng kế hoạch, điều hành, tổ chức các hoạt động của câu lạc bộ

+ Xây dựng nội quy, quy định hoạt động của câu lạc bộ để mọi thành viên đều có ý thức tích cực tham gia, đóng góp cho câu lạc bộ.

Cuộc thi, hội thi tiếng Anh

Hoạt động này là một trong những hình thức tổ chức dạy học hấp dẫn, lôi cuốn và đạt kết quả cao trong việc rèn luyện năng lực ngôn ngữ cho sinh viên. Thông qua cuộc thi tiếng Anh sinh viên sẽ có cơ hội để thực hành nói tiếng Anh, phát triển khả năng giao tiếp. Qua đó góp phần bồi dưỡng động cơ học tập tích cực, kích thích hứng thú trong quá trình nhận thức

Hội thi và các cuộc thi có thể thực hiện dưới nhiều hình thức khác nhau như thi tiểu phẩm, thi kể chuyện bằng tiếng Anh, thi kể chuyện theo tranh, thi sáng tác bài hát, thi hùng biện, thi thuyết trình... Nội dung của các cuộc thi cần xây dựng đa dạng, phong phú. Khi tổ chức các cuộc thi đòi hỏi phải linh hoạt, sáng tạo khi tổ chức, tránh máy móc để cuộc thi và hội thi hấp dẫn và đạt hiệu quả cao.

3. Kết luận

Tổ chức dạy và học tiếng Anh thông qua hoạt động trải nghiệm nhằm mục tiêu giúp SV phát triển năng lực sử dụng tiếng Anh. Giúp SV tự tin, chủ động, tích cực vận dụng những kiến thức, kỹ năng ngôn ngữ tiếng Anh đã học vào các hoạt động thực tiễn và nghề nghiệp tương lai. Hoạt động trải nghiệm trong dạy học tiếng Anh cho SV mang tính chất là các hoạt động tập thể trên tinh thần tự chủ cá nhân, nhằm phát triển khả năng sáng tạo và năng lực bản thân của mỗi cá nhân trong tập thể. Những hoạt động trải nghiệm tiếng Anh được trình bày trong bài viết là những gợi ý giúp GV và SV không chuyên ngữ tại Trường Đại học Hải Phòng nói riêng, GV và sinh viên các trường đại học nói chung dạy và học môn tiếng Anh hiệu quả hơn.

Tài liệu tham khảo:

1. Kolb, D (1984). *Experiential Learning: experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall.

2. Kolb, D. Aboyatzis, R., Maikemelis, C. (2001). *Experiential Learning theory: Previous research and new directions*. In R. Sternberg & L. Zang (Eds). *Perspectives on cognitive learning, and thinking styles*. pp. 228-247. Mahwah, J: Erlbaum.

3. Nguyễn Kim Liên, *Thiết kế quy trình dạy học trên lớp theo hướng bồi dưỡng năng lực tự học cho sinh viên*.